

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

35203/1911. F. M. sz.

Körrendelet

a kopár, futóhomokos és vizmosásos területek kijelölésére stb. vonatkozólag 34209/1911. F. M. szám alatt kiadott utasítás végrehajtása tárgyában.

(Valamennyi kir. erdőfelügyelőségnek, m. kir. állami erdőhivatalnak és a beszteczei m. kir. erdőigazgatóságnak.)

A kopár, futóhomokos és vizmosásos területek törvényes kijelölésénél követendő eljárás egységes szabályozása tárgyában kiadott 34209/1911. F. M. számú utasításban részletesen megállapítottam azokat az eljárási szabályokat, melyeket az említett területek összeírásánál, a hatósági kijelölésre és illetőleg a szükséges munkálatok elrendelésére, a birtokosoknak állami támogatására s a területek további kezelésére vonatkozó részletes javaslat összeállításánál, ezeknek a javaslatoknak az illetékes hatóságok által való tárgyalásánál s végül a jogerős határozatoknak, illetőleg az ezek alapján készítendő kopárjavítási (futóhomok-, vizmosás-kötési) terveknek végrehajtásánál s a szükséges nyilvántartás vezetésénél ezentul úgy az ujonnan kijelölés alá adandó területekre, valamint *abból a célből, hogy a korábbi eljárásnak és foganatosított munkálatoknak hiányosságai célszerűen pótoltassanak a már eddig kijelölt, illetőleg kijelölési eljárás alá vont területekre vonatkozólag a szükséghez képest követendők* lesznek.

A kopár stb. területek megkötése és befásítása tekintetében az ekként szabályozott egységes eljárástól várható eredmények további fokozása céljából gondoskodni kívánok egyszersmind arról is, hogy az állami támogatás egyrészt a pénzsegélyek nyújtásában és az ingyenes csemeték adományozásában s másrészt a foganatosítandó munkálatoknál szükséges szakértői közreműködés szolgáltatásában is lehetőleg fokoztassék s e végből évről-évre megfelelő hitelnek rendelkezésemre bocsátását szándékozom a törvényhozástól kérni.

Ehhez azonban mellözhetlenül szükséges, hogy megbizható tájékoztatást nyerjek afelől, hogy a már törvényesen kijelölt kopár

stb. területeken mennyi munkát milyen eredménnyel fogantatott és illetőleg, hogy a teljes befejezésig még mennyi kiegészítő és új munkát kell elvégezni; s másfelől az ezentúl kijelölendő kopár stb. területek jókarba hozatala előreláthatólag mennyi munkába kerül, mert csak ezeknek a tájékoztató adatoknak mérlegelésével állapítható meg, hogy a legközelebbi évek alatt a kopárjavítási stb. munkálatok folytonos haladásának biztosítása az állam részéről milyen irányu és mértékű támogatást kíván és illetőleg, hogy a szükséges állami támogatás nyújtásának lehetővé tétele céljából minő előkészítő intézkedéseket kell tenni.

Mivel ezek az előkészítő intézkedések (például új csemetekertek létesítése, költségvetési hitel, személyzetsszaporítás kieszközlése stb.) általában véve hosszabb idő multával juttatnak eredményhez, ehhez képest az említett tájékoztató adatoknak mielőbb s mindenesetre még az év folyamán lehetőleg teljesen összegyűjtve, rendelkezésemre kell állaniok.

Célszerűnek tartom, hogy az említett tájékoztató adatok összegyűjtése más, szintén sürgősen fogantatandó érdemleges munkával összekapcsolva történjék, nevezetesen azoknak a javaslatoknak összeállításához szükséges adatok összegyűjtésével, amelyeket a már korábban kijelölt kopár stb. területekre vonatkozólag az eddigi eljárás és illetőleg az eddig fogantatott munkálatok hiányosságainak pótlása céljából a 34209/1911. F. M. számú utasítás III. fejezete és IV. D) fejelet 60. §-a értelmében illetékes helyen előterjeszteni kell.

Az említett tájékoztató adatok beszerzésénél a kir. erdőfelügyelőségeknek és a m. kir. állami erdőhivataloknak (m. kir. járási erdőgondnokságoknak) az alábbi utasítások szem előtt tartásával együttesen kell eljárniok s az összegyűjtött adatokhoz képest szükséges intézkedésekre vonatkozó javaslataikat is közösen — e célból tartandó értekezleten — kell megállapítaniok.

A követendő eljárást következőkben állapítom meg.

I. Az eddig kijelölt kopár stb. területek bejárása.

1. §. A kir. erdőfelügyelőség saját nyilvántartási adatai s más hivataloktól vagy hatóságoktól esetleg még a külső bejárás megkezdése előtt megszerezhető adatok alapján községhatáronként

külön-külön jegyzékbe foglalja mindazokat a kopár, futóhomokos és vizmosásos területeket, amelyek eddig jogerős határozatokkal kijelöltettek, de rajtuk a szükséges kopárjavítási stb. munkálatok *a kir. erdőfelügyelőség biztos értesülése szerint még nincsenek egészen befejezve* s lehetőségig megszerzi az illető területek kijelölésére vonatkozó jogerős határozatokat, helyszinrajzokat s az ekként felszerelt jegyzékeket szolgabírói járásokként csoportosítja és sorozatos jegyzékbe foglalja.

2. §. Hasonlóan jár el, de külön jegyzékek készítése mellett azokra a területekre nézve, amelyeknek kijelölése iránt az eljárás már megindított ugyan, de még befejezést nem nyert, mivel ezekre nézve a kijelölési eljárást a 34209/1911. F. M. számú utasítás VIII. fejezete értelmében már szintén az új eljárási szabályok szerint kell lebonyolítani.

3. §. Mivel a hatóságilag kijelölt vizmosásos területek megkötése céljából szükséges műszaki munkálatok költségeinek részben való fedezésére már engedélyezett, de még teljesen fel nem használt pénzbeli államsegélyeket a most elrendelt eljárás keretében szintén figyelembe kell venni, a kir. erdőfelügyelőségek arról is gondoskodjanak, hogy az említett adatokat (t. i. hogy az államsegély mely területre, mikor, mily összegben engedélyeztetett; abból mennyi használtatott fel s mennyinek, mely évben vagy években való felhasználása van hátra) a vármegye alispánjától vagy a kir. kulturmérnöki hivataltól még az értekezlet előtt megkapják.

4. §. Ámbár szigoruan a 34209/1911. F. M. számú utasítás II. B) fejezetében foglaltak szerint eljárva, az említett területek közül azokon, amelyek állami kezelésben vannak, illetőleg amelyeken a munkálatoknál szükséges szakértői teendők teljesítése a m. kir. állami erdőhivatal (m. kir. járási erdőgondnokság) feladatát képezi, a javaslat összeállításához szükséges adatokat a m. kir. járási erdőgondnokságnak kellene összegyűjtenie, a többi területen pedig a kir. erdőfelügyelőségnek, az idő jobb kihasználása érdekében (hogy egy-egy község határába mindkettőjüknek külön-külön kimenniök ne kelljen) erre az évre kivételesen elrendelem, hogy az egy-egy község határában előforduló összes kopár stb. területek helyszini bejárását minden megkülönböztetés nélkül egy-egy tisztviselő foganatossítsa.

Ehhez képest a kir. erdőfelügyelő a szolgabírói járásonként készített sorozatos jegyzék alapján a m. kir. állami erdőhivatal főnökével egyetértésben azonnal összeállítja az egyes m. kir. járási erdőgondnokságokhoz tartozó községek *bejárás* tervét és pedig figyelemmel egyrészt arra, hogy a helyszini bejárások elsősorban azokon a vidékeken, illetőleg azokban a községekben foganatosítandók, ahol nagyobb kiterjedésű, számu és jelentőségű kopár stb. terület van; másrészt arra, hogy a helyszini bejárásban az erdőgondnokságok vezetőin kívül *a kir. erdőfelügyelőség személyzetének és a m. kir. állami erdőhivatal főnökének szintén, még pedig fokozott mértékben részt kell venniök*, nehogy az erdőgondnokságok vezetői a rendes kezelési stb. teendőik végezésétől elvonassanak.

Ha valamely erdőgondnokság vezetője betegség miatt akadályozva lenne az említett feladatok teljesítésében, vagy ahol az erdőgondnokságvezetői állás betöltetlen, a kerület az állami erdőhivatal főnöke és a kir. erdőfelügyelőség személyzete között osztandó fel.

5. §. Szigorú köteletségévé teszem a személyzet minden egyes tagjának, hogy a részére kijelölt községek bejárását kellő csoportosítással, a székhelyre való visszatérések lehető mellőzésével foganatosítsák s a fölkeresett községek határában úgy a most említett feladataikat, valamint a netán fölmerülő egyéb hivatalos teendőiket is lehetőleg egyszerre végezzék.

6. §. Ha a kir. erdőfelügyelőség időközben újabb adatok birtokába jut, azokat haladéktalanul kiadja az illető község bejárásával megbízott tisztviselőnek.

7. §. A helyszini bejárásnál, amelyre az érdekelt birtokosok a község előljárással együtt meghívandók, azokhoz az utasításokhoz kell alkalmazkodni, amelyek a 34209/1911. F. M. számu utasításban (a III. és a IV. D) fejezetben) a már kijelölt kopár stb. területekre nézve szükséges kiegészítő javaslatok összeállítására vonatkozólag megadottak. Vagyis mivel az új eljárás szabályok szerint a kopárjavítási (stb.) tervet pótlólag minden egyes, már kijelölt kopár stb. területre is el kell készíteni, ezért a helyszini bejárásnál a kerület hatósági kijelölésére és a foganatosítandó munkálatok elrendelésére stb. vonatkozólag eddig létrejött határozatok figyelembevételével *mindazokat az adatokat meg kell*

szerezni, illetőleg állapítani, amelyek az említett utasítás III. és IV. *D* fejezetében foglalt rendelkezések szerint az összeállítandó javaslat és illetőleg a kiadandó kopárjavítási stb. terv 1—18. pontjában felsorolandók lesznek és pedig úgy, hogy az illető pontban tárgyalt kérdésre nézve a jövőre vonatkozó javaslat (pl. foganatosítandó munkálatoknak, az állami támogatás indokolt módozatának és mértékének stb. megjelölése) mellett az is megemlítendő, hogy az eredetileg tett intézkedések foganatosítottak-e; *a munkálatok milyen mértékben s eredménnyel végeztettek el*. Egyszersmind, ha nincsenek meg, el kell készíteni a terület helyszínrajzait is.

Gondoskodni kell továbbá a terület határainak netán elmulasztott tartós megjelöléséről s a területre jogerős határozattal elrendelt, de nem foganatosított más ilyen intézkedések végrehajtásáról (pl. tilalmi jelek felállításáról); meg kell tenni a foganatosított munkálatok (fásítások, talajkötések, gátlások stb.) gondozása tekintetében netán szükséges intézkedéseket; s emellett az érdekelt birtokosokat kimerítően el kell látni a kívánt utbaigazításokkal és felvilágosításokkal.

8. §. Ha a helyszini bejárás egy-egy község határában, illetőleg községcsoportban befejeztetett, a megvizsgált területekről község-határonként külön-külön összefoglaló jegyzéket kell készíteni a birtokos nevének, a terület kiterjedésének, a szükséges csemetemenyiségnek (kat. holdanként és évenként, valamint egészben, fanemek szerint) és a pénzbeli államsegélynek (kat. holdanként és évenként, valamint egészben való) feltüntetésével, s ezeket a jegyzékeket, valamint a szabályszerűen összeállított (kiegészítő) javaslat-tervezeteket (tartozékaikkal együtt) azonnal meg kell küldeni a kir. erdőfelügyelőségnek.

Mellékelni kell egyszersmind azoknak a területeknek külön összeállított jegyzékét is, amelyeket a helyszínén fölkeresni és bejárni esetleg nem lehetett.

9. §. *Mivel nagy sulyt helyezek arra, hogy a kopárjavítási stb. munkálatok elsősorban azokon a területeken nyerjenek teljes befejezést, amelyek már kijelöltettek, a kir. erdőfelügyelőségek gondoskodni kötelesek arról, hogy a helyszini bejárások eredményéhez képest a kiegészítő eljárás az illetékes hatóságoknál sürgősen megindíttassék és lebonyolíttassék.*

II. Ujonnán kijelölendő kopárokra stb. vonatkozó adatok gyűjtése az eddig kijelölt vagy kijelölési eljárás alá vont kopár stb. területek bejárása alkalmával.

1. §. Az I. fejezetben említett kopár stb. területek bejárása alkalmával a tisztviselők kötelesek az illető községek előljáróságát alaposan kikérdezni afelől, hogy a községek határában van-e még olyan terület, amely gazdasági állapotára való tekintettel az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ában, vagy az 1894. évi XII. t.-cz. 13., illetőleg 14. §-ában foglalt határozatok alá esik, de amely területre nézve a kijelölési eljárás még folyamatba nem tétetett.

Ezeket és az esetleg más módon tudomásukra jutott kijelöletlen területeket a tisztviselők mulhatlanul kötelesek jegyzékbe venni; s egyszersmind — amennyiben munkabeosztásuk megengedi — már ezuttal, t. i. az I. fejezetben említett területek bejárásával kapcsolatosan, ellenkező esetben pedig egy későbbi alkalommal a helyszínén is felkeresni és pedig lehetőleg szintén az érdekelt birtokosokkal és a községi előljárósággal együtt.

2. §. Ha a bejárt területeknek gazdasági állapota (vagy az abból folyólag származó *károk veszélye*) *sürgős közbelépést kíván*, akkor a helyszini bejárás alkalmával már most össze kell gyűjteni a „javaslat“ összeállításához szükséges valamennyi adatot, hogy a kijelölési eljárást mielőbb megindítani lehessen.

Ellenkező esetben egyelőre *tájékoztatásul* csak azokat az adatokat kell megszerezni vagy meghatározni és feljegyezni, melyek a 34209/1911. F. M. számú utasítás III. fejezetében említett „javaslat“ 1—7. és 10. pontjainak összeállításához szükségesek lennének (vagyis *a birtokos megjelölésére, a terület meghatározására, a terület gazdasági állapotára, a kijelölés szükségének megokolására és a törvényes alapjára vonatkozó adatokat, továbbá az elrendelendő munkálatok megjelölését, ezek anyag- és munkaerő-szükségletét, valamint az indokolt állami támogatás módozatait és mértékét*).

3. §. *A csemeteszükségletnek fanemek szerint való meghatározására, valamint az előreláthatólag szükséges pénzsegély összegének megjelölésére különös sulyt kell helyezni.* (Lásd itt az V. fejelet C) és D) pontját.)

4. §. A *bejárt területekről* községhatáronként külön-külön összeírási jegyzéket kell készíteni a birtokos nevének, a terület kiterjedésének, a csemeteszükségletnek (kat. holdanként és évenként, valamint egészben, fanemek szerint) és a pénzbeli államsegélynek (kat. holdanként és évenként, valamint egészben való) feltüntetésével; s ezt a jegyzéket a gyűjtött s területenként külön-külön feljegyzett adatokkal együtt meg kell küldeni a kir. erdőfelügyelőségnek.

Ehhez mellékelni kell egyszermind azoknak a területeknek külön összeállított jegyzékét, amelyeket a helyszínén felkeresni és bejárni nem lehetett.

III. Tájékoztató adatok gyűjtése más községek határában.

1. §. Ha a kir. erdőfelügyelőség vagy a m. kir. állami erdőhivatal tudomása szerint olyan községek határában is fordulnak elő nagyobb kiterjedésű s ennél fogva avagy egyéb okok miatt a jövőbeli szükségletek megállapításánál figyelembe veendő (még kijelöletlen) kopár stb. területek, amely községek határában különben az I. fejezetben foglaltak szerint kimenni nem kellene, ezeket a községeket a bejárási tervbe szintén fel kell venni.

Egyebekben az eljárás a megelőző II. fejezetben foglaltak szerint foganatosítandó.

2. §. A tájékoztató adatokat a bejárási tervbe esetleg fel nem vett oly községek határára nézve, amely községekben a tisztviselők egyéb hivatalos teendők teljesítése céljából a következő fejezetben említett értekezlet megtartása előtt megfordulnak s ott kopár stb. területekről tudomást szereznek, mulhatlanul össze kell gyűjteni.

IV. Javaslattétel a gyűjtött adatok alapján.

1. §. A megelőző I—III. fejezetben elrendelt eljárás olyan idő- és munkabeosztással folytatandó, hogy f. é. szeptember hó végéig befejezést nyerjen.

A folyó évi október hó első felében ugyanis a m. kir. erdőfelügyelőségek a kerületükhöz tartozó m. kir. állami erdőhivatalok mindegyikével külön-külön (Besztercze-Naszód vármegyére nézve

az ottani m. kir. erdőigazgatósággal és állami erdőhivatallal együttesen) *értekezletet tartanak* a gyűjtött adatoknak összefoglalása s egyszersmind a közös javaslataiknak megállapítása céljából. Az értekezlet idejét a kir. erdőfelügyelőség és a m. kir. állami erdőhivatal egyetértésben állapítják meg. Az értekezleten a hivatali kerülethez tartozó valamennyi m. kir. járási erdőgondnokság vezetőjének is részt kell vennie.

2. §. Mivel az értekezleten tárgyalandó kérdések mind olyanok, amelyek már az I—III. fejezetekben foglaltak szerint megtartandó helyszíni bejárás rendén a gyakorlatban is fel fognak bizonyos vonatkozásokban merülni, ezért a helyszíni bejárásokban résztvevő tisztviselők már az eljárás alatt gondos figyelemmel jegyezzék fel, foglalják össze tapasztalataikat, ezekhez fűzhető észrevételeiket s készítsék elő az értekezleten előterjeszteni kívánt javaslataikat.

3. §. Az értekezletről, melyen a következő (V.) fejezet *A)—H)* pontjaiban megjelölt kérdések tárgyalandók, ugyanilyen pontokra osztott jegyzőkönyvet kell felvenni.

4. §. Az értekezletek jegyzőkönyveit a kopár stb. területekre vonatkozó jegyzékekkel s a javaslatokhoz tartozó összes iratokkal együtt a kir. erdőfelügyelőségek ide legkésőbb folyó évi október hó 20-áig mulhatlanul felterjeszteni kötelesek.

V. Az értekezlet tárgysorozata.

A) *A kopár, futóhomokos és vízmosásos területekre vonatkozó adatok összefoglalása.*

1. §. Az I—III. fejezet szerint összegyűjtött adatok felhasználásával meg kell állapítani, még pedig:

- a) a már kijelölt,
- b) a már kijelölési eljárás alá vont,
- c) a kijelölési eljárás alá még nem vont kopár stb. területekre vonatkozólag külön-külön és együttvéve:
 - α) a területek kiterjedését (l. itt a *B)* pontot is),
 - β) az előreláthatólag szükséges csemetemennyiséget fanemenként (l. itt a *C)* pontot is),
 - δ) az előreláthatólag szükséges pénzsegély összegét (l. itt a

D) pontot is), mindegyik adatot szolgabírói járásonként és egy-egy vármegyére nézve összesen.

2. §. Abban az esetben, ha az értekezlet megtartásáig az I—III. fejezetben említett kopár stb. területek mindegyikének bejárása meg nem történt volna, az *elmaradt területeket*, valamint ha az értekezlet tagjainak még más olyan kopár stb. területről volna tudomása, amelyek a bejárési tervekbe felvéve nem voltak, *ezeket a területeket* szintén számításba kell venni, azonban a többiektől elkülönítve.

3. §. Ha valamely szolgabírói járás két vagy több erdőgondnokság kerületéhez tartoznék, mellékesen az egyes erdőgondnokságokat illető részletösszegeket is fel kell tüntetni.

B) *A kopár stb. területek csoportosítása a munkálatok sürgőségére s egyéb körülményekre való tekintettel.*

1. §. A sikeres eredmények lehető biztosítása céljából arra kell törekedni, hogy a kopárjavítási stb. munkálatok nem csupán az egyes területeken és illetőleg a természeti viszonyoknál fogva összefüggő területcsoportokon (vízkörnyékeken) fogatosítottassanak gondosan megállapított tervek szerint, hanem hasonló tervszerűséggel történjék az egyes vármegyékben megoldásra váró feladatoknak beosztása is.

Kétségtelen ugyan, hogy mennél gyorsabban végeztetnének el ezek a feladatok, annál rövidebb idő multával lennének a területek a használati korlátozások alól felszabadíthatók; mivel azonban a rendszerint nagyon kedvezőtlen körülmények között fogatosított kopárjavítási stb. munkálatok ugy az érdekelt birtokosok részéről, valamint az állam részéről is jelentékeny áldozatokat kívánnak, sikerességük biztosítása pedig nagy gondosságot, felügyeletet és ellenőrzést kíván, inkább arra kell törekedni, hogy a munkálatok valamivel hosszabb időre osztassanak ugyan be, de *ahol egyszer megkezdettek, ott kellő gondossággal s teljes sikerrel be is fejeztessenek*. Számolni kell tehát az érdekelt birtokosoknak s egyszersmind a munkálatok vezetésére és ellenőrzésére hivatott szakközegek munkaszolgáltatási képességével s illetőleg más irányban való lekötöttségével is.

A sorrend megállapításánál szem előtt tartandó, hogy első-sorban azok a területek kerüljenek munka alá, amelyeknek jókarba helyezését nem csupán saját gazdasági állapotuk megjavítása, hanem a más gazdasági javakat fenyegető veszélyeknek elhárítása vagy máris tapasztalt nagyobb károsítások ismétlődésének megakadályozása érdekében szorgalmazni kell. Viszont ügyelni kell arra is, hogy a területek csoportosításánál a természeti viszonyok szerint összefüggő területek együtt tartassanak s az ekként képzett területcsoportok munkaprogramjának tervezésénél gond fordítassék arra, hogy főkép a vízlefolyás szabályozása érdekében szükséges gátlási és más talajkötési munkálatok rendszerint a magasabb fekvésű területrészelekről lefelé haladva fogantassanak.

2. §. Az értekezlet feladata az lesz, hogy a fentebb nagy vonásokban megjelölt irányelvek szerint a gyűjtött adatokat gondos mérlegelés alá vegye, az összeirási jegyzékben felvett területeket először a sürgősség és a feladatok összefüggése szempontjából csoportosítsa s a megállapított sorrendet a jegyzéknek minden egyes tételénél (pl. I., II. stb. jelzéssel) feltüntesse, s azután megállapítsa, hogy *a legközelebbi időben évenként előreláthatólag hány kat. hold területen lesznek a munkálatok folytatandók (külön még azt is megjelölve, hogy az összes területből mennyi esik vízmosásokra).*

Az adatoknak ily összefoglaló kimutatásán kívül meg kell állapítani, hogy az illető vármegyében vannak-e s ha igen, melyek azok a vidékek, melyeken a fenforgó különleges viszonyoknál fogva különösen sürgős és egyszersmind nagyobb szabásu egyseges akció megindításáról kellene gondoskodni.

C) A csemeteszükséglet fedezéséről való gondoskodás.

1. §. A kopár, futóhomokos és vízmosásos területek gazdasági állapotának megjavításánál a fásításnak — más czélszerű talajkötési (gyepesítési) s javítási módozatok mellett — mindig elsőrendű fontossága lesz. De a sikernek főfeltétele, hogy a fásításhoz megfelelő nemű, koru, erőteljes csemeték használtassanak. Ezért s mivel a kopár stb. területek birtokosainak nagy részénél egyáltalán nehézségbe ütköznék a csemeték termelése, a birtokosokat e téren

állami csemetekertekben termelt csemetéknek adományozásával, a gyakorlatban lévő módozatok szerint, ezentul is támogatni kívánom.

2. §. Mivel a kopár stb. területek ügyének fokozott mértékű felkarolása folytán a meglévő csemetekertek már rövid idő múlásával nem szolgáltatathatnák a különben is folyton növekvő csemeteszükségletet, szükséges, hogy a csemetekertek száma szaporíttassék, s illetőleg ott, ahol nagyobb számu vizmosás megkötéséről kell gondoskodni, alkalmas füztelepek létesíttessenek.

E tekintetben különösen szem előtt tartandónak találok azt az érdeket, hogy a kopár stb. területekre szükséges csemeték (füzdugványok) lehetőleg közel ahhoz a vidékhez termeltessenek, ahol felhasználhatni fognak; továbbá, hogy ily czélokra lehetőleg egészséges, erőteljes (szűség esetén átiskolázott) csemeték használtsanak fel.

Ezért, de adminisztratív szempontból is kívánatosnak tartanám, hogy minden vármegyében rendelkezésre álljon legalább egy (de esetleg a legtöbbet fogyasztó vidékek központjában elhelyezve több) olyan csemetekert (füztelep), mely elsősorban a kopár stb. területek csemeteszükségletének fedezésére lenne hivatva.

Amely vármegyében ugyanis a megfelelő csemetekert rendelkezésre fog állani, a csemetekiosztás ügyének elintézését akként szándékozom egyszerűsíteni, hogy a kopárjavítási (futóhomok-, vizmosás-megkötési) tervek alapján készitendő évi előirányzatok szerint szükséges csemetemennyiségnek a meghatározott feltételek szerint való kiosztását a kir. erdőfelügyelőség és a m. kir. állami erdőhivatal által tartandó értekezletre bízom, úgy, hogy ide csak a vármegyebeli csemetekerteknek készletfeleslegét, illetőleg készlet-hiányát kelljen (másutt való felhasználás vagy máshonnan való fedezés végett) bejelenteni.

3. §. A folyó évi október hóban tartandó értekezletnek a fentebbiek szerint való mérlegeléssel meg kell állapítania *mindenekelőtt azt, hogy a megelőző B) pont szerint a legközelebbi időben évenként munka alá veendő területek részére, fanemenként és összesen, mennyi csemetére lesz előreláthatólag szükség, továbbá, hogy az illető vármegyében már meglévő csemetekert, az egyéb czélokra (nevezetesen az állam által kezelt erdőterületek stb. szükségletének fedezésére) előreláthatólag szükséges csemetemennyiség*

kívül, birja-e szolgáltatni a beerdősítésre hatóságilag kijelölt kopár stb. területek részére szükséges csemetemennyiséget, továbbá azt a csemetemennyiséget is, melyet a hatóságilag ki nem jelölt kopár stb. területek birtokosai ezek beültetésére kérni szoktak; s ha nem, *ugy hol, mily kiterjedésű új csemetekert (füztelep) lenne létesítendő s ennek megtelepítése és évi fentartása mennyibe kerülne.*

Ha azonban a vármegyében meglévő csemetekert évi termelése meghaladja a fentebbiek szerint számításba veendő összes szükségletet, akkor ezt kell megállapítani és az évi szükségletet is ki kell mutatni (vagyis, hogy mennyi kell a kopár stb. területekre, mennyi a rendes erdősítésekre stb.) s emellett a vármegye határain kívül felhasználható évi készletfőlöleg előrelátható mennyiségét is fel kell tüntetni.

4. §. Arra az esetre, ha az értekezlet a fenforgó körülményekhez képest *új csemetekert (füztelep) létesítését szükségesnek találja, felhatalmazom a m. kir. állami erdőhivatalt, hogy a szükséges területek bérbevétele iránt tárgyalásokba bocsátkozzék s a talált alkalmas területre, jóváhagyásom fentartásával, a bérleti szerződést is megkösse.*

Ezeket az intézkedéseket azonban a m. kir. állami erdőhivatal saját hatáskörében külön, esetleg utóbb, teszi meg és jóváhagyásom kieszközlése iránt is külön küldi fel annak idején előterjesztéseit.

D) Pénzsegélyek adományozása.

1. §. A kopár stb. területek birtokosainak pénzsegélyben való részesítésénél lényegükben ugyanazokat a módozatokat kívánom alkalmazni jövőre is, amelyek eddig gyakorlatban voltak s amely módozatok a 34209/1911. F. M. számú utasításban (I. fej. 13. §) fölsorolva vannak.

Melyik módozat mikor és mily mértékkel alkalmaztassék ezek közül, ez a kérdés az illető birtokos általános gazdasági (anyagi) helyzetének, a tulajdonát képező kopár stb. területen foganatosítandó munkálatok nehézségeinek s az ezekkel járó terheknek (költségeknek stb.), valamint a terület jókarba helyezéséhez fűződő közérdek fontosságának (az elhárítható károk és veszélyek nagyságának stb.) s mindezek mellett egyszersmind az érdekelt birtokosok

részéről megnyilatkozó jóakarataknak együttes mérlegelésével döntendő el.

2. §. Mivel a szóban lévő czélokra egy-egy évben kiosztható pénzsegélyek megállapításánál az erre szolgáló államköltségvetési hitel kereteit túl nem léphetem, azért, de különben az állami támogatás rendeltetésénél fogva is a birtokosok pénzsegélyre szorultságáról gondosan kell tájékozódni, hogy a rendelkezésére álló hitelösszeg valóban *segélyezésre* használtassék fel s egyáltalán ne legyen igénybe véve olyan birtokosok által, akiknél a pénzsegély adományozása tulajdonképen kellő alappal nem bíró kedvezményt jelentene. Az ilyen birtokosokat inkább arra kell figyelmeztetni, hogy a beerdősítés alá vont területükkel az erdősítési jutalmakért való versenyben vegyenek részt.

3. §. Gondosan mérlegelni kell, hogy a fásítási munkálatok költségeinek részben való fedezésére szánt pénzsegély *előre* vagy csak *utólagosan* bocsáttassék-e a birtokos rendelkezésére.

Általában véve az utóbb említett módozat alkalmazása kívánatos, mert ebben bizonyos ösztönzés is van a munkálatoknak lehető gondosan való foganatosítására.

Az előbb említett módozatnak tehát inkább csak oly esetekben van helye, ha a birtokos különben igazán nem bírná *a mindenestre tulnyomó részben fizetett napszamosokkal*, nem pedig közmunkaerővel végzendő munkálatokat tulságos megterhelés nélkül teljesíteni; másrészt intelligenciája vagy jóakarata kellő biztosítékot nyújt arra, hogy az állami támogatást jól igyekezik felhasználni.

A pénzsegély adományozásának ugyanezt a módját kell rendszerint alkalmazni különösen akkor, ha a vízmosáskötési műszaki munkálatok költségeinek részben való fedezéséről van szó, amennyiben itt a fentebb jelzett szempontokon kívül még a vízmosásokozta károk megakadályozásához fűződő közérdek is figyelembe jöhet s másrészt a felmerülő költségek is nagyobbak.

4. §. Az állami támogatásnak azt a módját, amelynél az összes munkálatok állami szakközegek által állami költségen végeztetnek el, a jövőre is olyan esetekben kívánom alkalmazni, ha valamely rossz anyagi viszonyok közt lévő birtokosnak állami kezelés alatt álló területén kell *közérdekből is sürgős* fásítási s más talajkötési

vagy javítási munkálatokat végeznie és a fenforgó körülmények között ezeket a munkálatokat egyáltalán nem lehet a birtokosokra bizni.

Ilyen esetekben a kezelő m. kir. járási erdőgondnokságot fogom — a szükséges költségek rendelkezésre bocsátása mellett — a munkálatok foganatosításával és e költségek elszámolásával megbizni.

5. §. Mivel a jövőben is be fog következni az az eset, hogy egyes birtokosok nem veszik, vagy a feltételhez kötött pénzsegélyt nem vehetik valóban igénybe s ekként megtakarítások állhatnak elő s másrészt, mivel a rendelkezésre álló hitelösszeget mindjárt eleve teljes összegében lekötöni sem lehet, azt pedig fontos érdek kívánja, hogy a kopárjavítási stb. célra szánt hitelösszeg végeredményben teljesen felhasználtassék rendeltetésére, ezért az olyan birtokosoknak, akikben hajlandóság van oly kopár stb. területeknek jókarba hozatalára, amelyek gazdasági állapota legalább egyelőre még nem tenné szükségessé a törvényes (kényszerítő) beavatkozást s akik különben — területüknek hatósági kijelölése esetén — az állami pénzsegélyre igényt tarthatnának, ezentul is kilátásba lehet helyezni, hogy kellő sikerrel foganatosított kopárerdősítésük stb. után, amennyiben megfelelő hitelösszeg valóban rendelkezésre fog állani, utólag bizonyos pénzsegélyben részesíttetnek.

6. §. Az 1—5. §-ban foglaltak figyelembe vételével meg kell állapítani az értekezleten, hogy (B) szerint *legközelebbi időben évente munka alá veendő területek birtokosai részére előreláthatólag az egyes módoszatok szcrint és összesen mekkora összeget lehet pénzsegély czimén számításba venni (külön még azt is feltüntetve, hogy ebből mennyi esnék a vízmosások megkötésénél szükséges műszaki munkálatok költségeinek részben való fedezésére)*

E) *A m. kir. állami erdőhivatalok személyzetének igénybevétele.*

1. §. A 34209/1911. F. M. számú utasításban foglalt új eljárás szabályok szerint a m. kir. állami erdőhivatalok személyzete a kopár stb. területek kijelölésénél, valamint a megállapított kopárjavítási, futóhomok- és vízmosáskötési tervek végrehajtásánál fokozott mértékű közreműködésre lesz hivatva.

Ez a közreműködés a kijelölési javaslatok elkészítésénél és illetőleg a foganatosítandó gazdasági és műszaki munkálatok ter-

vezésénél stb. magasabbfokú szakképzettséget kíván s ezért a tisztviselők feladatát fogja képezni. Ellenben a tervezett munkálatok foganatosításának (az erdőszítési, illetőleg fásítási s más ilyen talajkötési munkálatoknak, vízmosásokban a kisebb gátlások, partlejtőszítések s más ilyen feladatok teljesítésének stb.) vezetése és ellenőrzése megfelelően kitanított, alsóbbfokú szakképzettséggel bíró altiszti (erdőőri) személyzetre is megnyugvással rábízható lévén, gondoskodni kívánok arról, hogy azoknak az állami erdőhivataloknak, amelyeknek kerületében a tisztviselőknek egyéb hivatalos teendőikkel való elfoglaltsága s másfelől a kopárjavítási stb. munkálatok nagyobb száma és terjedelme folytán ilyen kisegítő altisztre tényleg szükség lesz, egy-egy, sőt elkerülhetetlen szükség esetében több állami erdőőr mielőbb rendelkezésre álljon.

Megjegyzem azonban, hogy az állami erdőhivatalok ezeket az erdőőröket kizárólag a kopár stb. területek kijelölésénél, az erdőmivelési s más munkálatok ellenőrzésénél és az ezekkel kapcsolatos teendőknél (pl. a csemetekerti munkálatok ellenőrzésénél, a birtokosoknak vagy munkavezetőinek a kötési és fásítási munkálatokban való kitanításánál stb.) alkalmazhatják.

2. §. A megelőző §-ban foglaltakhoz képest feladata lesz az értekezletnek, hogy a felforgó körülmények és a teljesítendő feladatok gondos mérlegelésével a szükséges kisegítő személyzetre nézve is megokolt javaslatot terjeszzen elém.

Ha pedig valamely vidéken a megoldásra váró feladatoknak különös fontossága, sürgőssége és tömege még továbbmenő intézkedést tenne kívánatosná, pl. azt, hogy kopár stb. területek jókarba hozatalának ügye külön e célra szervezett kirendeltségre bizassék, vagy azt, hogy ahol előreláthatólag hosszabb időre terjedő s nagyobb szabású földadatok elvégzéséről kell gondoskodni, evégből új erdőgondnokság szerveztessék, úgy az értekezlet erre nézve is tegyen javaslatot.

F) A 34209/1911. F. M. számú utasításban foglalt új eljárási szabályok helyes végrehajtásának biztosítása.

1. §. A kopár stb. területek ügyeinek intézésére vonatkozó új eljárási szabályok kiadásánál a fősulyt arra helyeztem, hogy az eljárás, amennyire az érvényben lévő törvényhatározatok meg nem

változtatható rendelkezései megengedik, legalább a tárgyalások alapjának megvetése tekintetében (a javaslatok egységes összeállításával) továbbá a tárgyalások lebonyolításának irányítása tekintetében (az erre vonatkozó előterjesztések egységes megtételével), s végül a létrejött jogerős határozatok helyes végrehajtásának biztosítása tekintetében (a kopárjavítási stb. tervek egységes összeállításával), lehetőleg egységessé tétessék.

Emellett gondoskodni kívántam arról, hogy az eljárásban érdekelt hatóságok és hivatalok s ezek útján maguk az érdekelt birtokosok is a saját feladataik felől a lényegyet lehetőleg kimerítő tájékoztatást nyerjenek.

A most jelzett szempontokból, vagyis az utasításban foglalt új eljárási szabályok elvi jelentőségű rendelkezéseit illetőleg szigorúan megkövetelem, hogy a kir. erdőfelügyelőségek és a m. kir. állami erdőhivatalok (m. kir. járási erdőgondnokságok) a legszigorubb tárgyilagossággal együttműködjenek s a *rendelkezésekhez pontosan alkalmazkodjanak*.

2. §. Azt az intézkedést, hogy az egyes területekre vonatkozó részletes javaslatokat (a rendszerint együttes helyszíni bejárással felvett adatok alapján) részben a kir. erdőfelügyelőségek, részben a m. kir. állami erdőhivatalok, illetőleg a *m. kir. járási erdőgondnokságok* állítsák össze (aszerint, amint a terület a munkálatoknál szükséges szakértői közreműködés szempontjából az egyikhez vagy a másikköz utaltatik), arra való tekintettel tettem, hogy aki az eljárás lebonyolítása után az elrendelt munkálatok s más intézkedések végrehajtására hivatva lesz, a határozatok meghozatalába a javaslat kidolgozásával befolyhasson. Elvárom, hogy a kir. erdőfelügyelőségek és a m. kir. állami erdőhivatalok személyzete e tekintetben is tárgyilagosan, egymásnak kellő támogatásával, igyekezzenek feladatait teljesíteni.

3. §. Amennyiben az új eljárási szabályokat tartalmazó utasítás egyéb rendelkezéseire nézve kétely merülne fel, vagy annak kiegészítése, részletesebb kifejtése mutatkoznék szükségesnek, vagy az eljárás sikerének biztosítása érdekében egyéb intézkedés lenne kívánatos, ezekre vonatkozólag az értekezletnek szintén megokolt javaslatot kell tennie.

G) Nyomtatványok (ürlapok) használata.

1. §. Az új eljárási szabályok alkalmazásánál használható nyomtatványok (ürlapok stb.) mintáit egyelőre nem állapítottam meg, de kívánatosnak tartom, hogy ezek az egységes eljárás elvének megfelelően szintén mielőbb megállapíttassanak, még pedig a gyakorlatban szerzett tapasztalatoknak czélszerű felhasználásával.

Ezekre nézve tehát az értekezletnek a tervezett minták bemutatása mellett szintén javaslatot kell tennie.

2. §. Megfelelően berendezett nyomtatvány (ürlap) lenne használható például:

a) a 34209/1911. F. M. számú utasítás III. fejezetében meghatározott „javaslat“ összeállítására (és pedig más az egy-egy területre vonatkozó javaslatához s más az összefüggő területcsoportra, vizmosásra készítendő közös javaslatához);

b) a műszaki munkálatok terveihez tartozó anyagszükségleti kimutatásokhoz és költségvetésekhez;

c) a létrejött jogerős határozatok alapján a javaslat pontjainak megfelelő beosztással, összeállítandó kopárjavítási stb. tervekhez, figyelemmel arra, hogy maguk a tervek fognak egyszerismind főnyilvántartásul is szolgálni s ezért azokon (vagy azokhoz fűzött ivenken) az illető területre vonatkozólag az elrendelt intézkedések megtörténtét, az elrendelt munkálatok foganatosításának mértékét és eredményét, netán tapasztalt mulasztások pótlását, esetleg megtorlását stb. évről-évre pontosan fel kell jegyezni;

d) végül czélszerű lenne az olyan felhívások, előterjesztések, értesítések stb. ürlapjait is előre elkészíteni, amelyek szövege vagy mindig ugyanaz, vagy csak kis részletekben tér el egymástól a konkrét eset körülményeihez képest.

H) Szükségletek beszerzése.

Meg kell állapítani az értekezletről felveendő jegyzőkönyvben, hogy a kir. erdőfelügyelőségnek, illetőleg a m. kir. állami erdőhivatalnak nincs-e szüksége a 34209/1911. F. M. számú utasítás végrehajtásából folyólag olyan beszerzésekre, amelyeket külön

felhatalmazás nélkül nem foganatosíthat, illetőleg amely szükséglet beszerzéséről innen kellene gondoskodni (pl. katonai térképekre, műszerekre stb.).

*

Figyelmeztetem az összes személyzetet, hogy a jelen körrendeletben foglalt rendelkezéseket, fokozott buzgósággal eljárva, eredményesen teljesíteni igyekezzék. Megjegyzem, hogy a netán előforduló mulasztásokért a tisztviselőket szigorú felelősségre vonom, ellenben azokat a tisztviselőket, akik kiváló tevékenységgel járulnak hozzá a kívánt siker biztosításához, megfelelő elismerésben fogom részesíteni.

Budapest, 1911. évi július hó 19-én.

Gróf Serényi s. k.

